

Seibiannau Byr ar gyfer Plant Anabl a'u Teuluoedd - Datganiad Cyngor Sir Caerfyrddin

Wendy Thomas Mehefin 2013

Rhagarweiniad

Yn 2012 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Reoliadau Seibiannau i Ofalwyr Plant Anabl (Cymru). Mae'r rhain yn dynodi bod yn rhaid i Awdurdodau Lleol ddarparu seibiannau byr ar gyfer plant anabl a'u rhieni/gofalwyr. Hefyd, mae'n rhaid inni ddarparu datganiad gwasanaethau seibiannau er mwyn i bawb wybod pa seibiannau byr a gynigir gennym yn Sir Gaerfyrddin.

Beth yw seibiannau byr?

Yn draddodiadol cyfeiriwyd at seibiannau byr fel gofal seibiant. Fodd bynnag, prin y defnyddir y term o gwbl yn y Gwasanaethau Plant mwyach oherwydd roedd teuluoedd a gweithwyr proffesiynol o'r farn ei fod yn derm negyddol iawn a oedd yn gwneud i'r plant ymddangos fel problem.

Felly, defnyddir y term seibiant byr ar gyfer unrhyw weithgaredd neu gymorth sy'n cynnig cyfle i blant anabl gael hwyl, rhoi cynnig ar weithgareddau newydd, cymdeithasu, gwneud ffrindiau a magu annibyniaeth.

Mae'r seibiant byr yn galluogi teuluoedd i wneud pethau cadarnhaol gyda'i gilydd neu'n helpu'r plentyn mewn amgylchedd diogel a sicr, ac o ganlyniad mae'r rhiant/gofalwr yn cael seibiant o'i gyfrifoldebau gofalu.

Mae rhagor o wybodaeth ar wefan www.fis.carmarthenshire.gov.uk neu ffoniwch 01267 246 555

Neu, ar wefan wybodaeth rhieni-gofalwyr www.haipac.org.uk

Neu, drwy wasanaeth Ymgynghorwyr Teulu Mencap ar rif ffôn 01267 232 256

Sut mae manteisio ar seibiant byr

Gall rhai gwasanaethau gael eu defnyddio gan bawb ond, yn achos gwasanaethau eraill, mae'n ofynnol i anghenion y plant a'r teulu gael eu hasesu ac i atgyfeiriad gael ei wneud. Yn yr adrannau canlynol rhoddir disgrifiad o'r rhain:

- a) Y gwasanaethau sy'n agored i bawb
- b) Y gwasanaethau sy'n agored i blant anabl nad ydynt yn cael eu cefnogi gan y Tîm Anableddau Plant.

c) Gwasanaethau y gellir ond eu defnyddio trwy gyfrwng y Tîm Anableddau Plant

a) Gwasanaethau sy'n agored i bawb

Yn Sir Gaerfyrddin mae ystod eang o wasanaethau e.e. clybiau cymdeithasol, clybiau chwaraeon ac ati, sy'n agored i bawb. Mae plant a phobl ifanc anabl a'u teuluoedd yn aelodau o'u cymunedau lleol a gallant fanteisio ar yr un cyfleoedd â phob dinesydd arall sy'n byw yn yr ardal. Mae Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Sir Gaerfyrddin yn rhoi gwybodaeth a chyingor ynghylch yr hyn sydd ar gael yn lleol i bob rhiant a gofalwr yn Sir Gaerfyrddin. Gellir cael gafael ar y gwasanaeth drwy wefan www.fis.carmarthensire.gov.uk neu ffoniwch 01267 246555.

b) Gwasanaethau sy'n agored i blant anabl nad ydynt yn cael eu cefnogi gan y Tîm Anableddau Plant.

Mae gan rai plant anghenion ychwanegol sy'n gofyn am ragor o gymorth ond nad oes angen gweithiwr allweddol arnynt yn y Tîm Anableddau Plant. Hefyd, mae gan y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd fanylion am weithgareddau ar gyfer plant anabl neu'r rheiny sydd ag anghenion ychwanegol. Yn ogystal, mae'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn cynorthwyo plant i fanteisio ar weithgareddau megis:

- Grwpiau Chwarae
- Cynlluniau chwarae
- Clybiau y tu allan i oriau ysgol
- Marchogaeth i bobl anabl
- Mynychu grwpiau priff ffrwd e.e. Brownis
- Grwpiau gweithgaredd a chymdeithasol arbenigol

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin hefyd yn talu'n rhannol am **Gynllun Cynhwysiad Sir Gaerfyrddin**. Mae'r Cynllun hwn yn darparu cymorth amser-penodol 1:1 i blant sydd â chyflyrau megis Syndrom Asperger neu ADHD fel y gallant ddefnyddio darpariaethau prif ffrwd. Mae hyn yn galluogi'r plentyn i ddatblygu sgiliau a rhwydweithiau cymdeithasol fel y gallant barhau i ddefnyddio'r gwasanaeth yn y tymor hir e.e. clybiau ieuenctid, Brownis, clybiau nofio. Gellir cael manylion am Gynllun Cynhwysiad Sir Gaerfyrddin ar wefan www.haipac.org.uk neu drwy ffonio Wendy Thomas ar rif 01267 246536.

Yn ogystal mae **Gwasanaeth Cyngori Awtistiaeth Oedolion Sir Gaerfyrddin** yn cynnig gwasanaeth cyfeirio, gwybodaeth a chynghori i oedolion 18 oed a hŷn sydd â syndrom Asperger neu awtistiaeth gweithredu lefel uwch. Gellir cael rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth hwn o wefan <http://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/preswylwyr/gofal-cymdeithasol-ac-iechyd/anghenion-cymorth-ychwanegol/awtistiaeth> neu drwy ffonio 01267 246513.

c) Gwasanaethau y gellir ond eu defnyddio trwy gyfrwng y Tîm Anabledau Plant neu'r Tîm Pontio

Mae'r rhain yn wasanaethau arbenigol sy'n cynorthwyo plant anabl sydd â'r anghenion mwyaf cymhleth a'u teuluoedd. Mae darparu'r gwasanaethau hyn yn seiliedig ar anghenion a aseswyd a chânt eu clustnodi drwy gyfrwng proses dyrannu'r gwasanaeth. Mae amrywiaeth o wasanaethau mewnol a rhai a gomisiynir sy'n cynnig seibiant o ychydig oriau i seibiannau dros nos – mae hyn yn adlewyrchu anghenion a dymuniadau amrywiol plant anabl a'u teuluoedd. Wrth ddatblygu amrywiaeth o wasanaethau gobeithio y byddwn yn cynyddu'r dewis ac yn fwy hyblyg i anghenion.

Mae'r canlynol yn enghreifftiau o'r gwasanaethau a gynigir gennym:

- Seibiannau dros nos yng nghanolfannau plant Llys Caradog a Blaenau
- Seibiannau dros nos mewn cartrefi gofalwyr seibiant byr
- Seibiannau hirach gyda gofalwyr maeth arbenigol
- Gwasanaeth cymorth i deuluoedd
- Gofal cartref arbenigol
- Cynlluniau chwarae a chlybiau ar ôl ysgol arbenigol
- Clybiau ieuencid a chlybiau cymdeithasol
- Clybiau ieuencid a grwpiau cymdeithasol Pontio
- Clybiau Sadwrn cymdeithasol i bobl ifanc ag anhwylderau yn y sbectrwm awtistiaeth
- Grwpiau bach arbenigol ar sail diddordebau e.e. grŵp Outward Bound yn yr haf
- Cymorth mewn darpariaeth brif ffrwd e.e. grwpiau chwarae, clybiau cymdeithasol etc
- Taliadau uniongyrchol

Bydd yr holl blant a phobl ifanc anabl sy'n derbyn cymorth gan dimau Anabledd a thimau Pontio plant yn cael cynlluniau gofal manwl sy'n edrych ar y canlynol:

- Anghenion y plentyn neu berson ifanc, gan gynnwys rhai cymdeithasol ac emosiynol
- Anghenion y rhiant/gofalwr
- Cynlluniau a dyheadau tymor hir
- Trefniadau mewn argyfwng
- Unrhyw anghenion ychwanegol e.e. cymhorthion a chyfarpar arbenigol, trafnidiaeth etc.

Cymhwysedd

Tîm amlddisgyblaethol yw'r Tîm Anableddau Plant sy'n cynorthwyo plant anabl sydd ag anabledd parhaol a sylweddol. Nid ydynt yn cynnig cymorth i'r rheiny sydd â'r canlynol:

- Anhwylder Gorfywiogrwydd a Diffyg Canolbwyntio (ADHD)
- Anawsterau ymddygiad
- Anableddau dysgu ysgafn neu gymedrol oni bai bod anableddau sylweddol ychwanegol

Tîm Gofal Cymdeithasol yw'r Tîm Pontio sy'n gweithio gyda phobl ifanc rhwng 16 a 25 oed. Maen nhw ond yn gweithio gyda phobl ifanc sydd wedi defnyddio neu sy'n gymwys i ddefnyddio gwasanaethau'r Tîm Anableddau Plant.

Sut mae gwasanaethau'n cael eu datblygu

Mae'r gwasanaethau sydd ar gael yn Sir Gaerfyrddin yn cael eu rhoi gan amrywiaeth o ddarparwyr gan gynnwys Cyngor Sir Caerfyrddin a'r sectorau gwirfoddol ac annibynnol. Rydym yn comisiynu gwasanaethau ar sail y canlynol:

- Dynodi anghenion drwy siarad â phlant a phobl ifanc anabl, rhieni, gofalwyr, gweithwyr proffesiynol a 'rhanddeiliaid' eraill sydd â diddordeb. Rydym yn gwneud hyn drwy amrywiaeth o bethau megis gweithdai, holiaduron, adolygiadau unigol, cyfweiliadau, ymchwil ac arferion gorau.
- Mae gennym sawl cynrychiolydd rhieni sy'n gweithio gyda ni ar grwpiau tasgau a grwpiau cynllunio parhaus i sicrhau bod safbwyntiau rhieni/gofalwyr yn rhan o unrhyw gynllunio a chomisiynu. Caiff y cynrychiolwyr hyn eu cynorthwyo gan Mencap, a gomisiynir gennym i ddarparu'r gwasanaeth.

- Yn ogystal, rydym yn sicrhau ein bod yn manteisio ar unrhyw gyllid allanol i'n helpu i ddatblygu cymaint o ddarpariaeth â phosibl; mae hyn yn cynnwys cyllid gan Ewrop, Llywodraeth Cymru a'r Loteri.
- Rydym yn monitro perfformiad gwasanaethau yn y sir yn barhaus ac fel rhan o hyn rydym yn sicrhau ein bod yn cywain barn plant, pobl ifanc, rhieni a gofalwyr. Os yw'n briodol byddwn yn gweithio'n agos gyda darparwyr i wella perfformiad neu i ail-gomisiynu gwasanaethau i sicrhau bod ein plant a'n pobl ifanc anabl yn cael mynediad i wasanaethau effeithiol, priodol, o ansawdd da.
- Mae hyn yn wir hefyd ynghylch ein gwasanaethau mewnol, gan gynnwys y Tîm Anabledd Plant a Thîm Pontio eu hunain.
Mae llawer o waith wedi cael ei wneud, ac yn dal i gael ei wneud, mewn perthynas â Phontio. Mae strategaeth a ffrydiau gwaith Pontio wedi cael eu datblygu er mwyn gwella profiadau pobl ifanc anabl a'u teuluoedd wrth i'r person ifanc dyfu'n oedolyn.